
Istungidokument

A8-0055/2017

6.3.2017

RAPORT

Komisjoni 2016. aasta aruanne endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi kohta
(2016/2310(INI))

Väliskomisjon

Raportöör: Ivo Vajgl

SISUKORD

	lk
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK	3
VASTUTAVAS KOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS	15
NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS VASTUTAVAS KOMISJONIS	16

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

komisjoni 2016. aasta aruande kohta, milles käsitletakse endist Jugoslaavia Makedoonia vabariiki (2016/2310(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse 19.–20. juunil 2003. aastal Thessaloníkis toimunud Euroopa Ülemkogu eesistujariigi järeldusi Lääne-Balkani riikide Euroopa Liiduga ühinemise väljavaadete kohta,
- võttes arvesse ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi vahelist stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingut¹,
- võttes arvesse Ohridis sõlmitud ja 13. augustil 2001 Skopjes allkirjastatud Ohridi raamkokkulepet,
- võttes arvesse Euroopa Ülemkogu 16. detsembri 2005. aasta otsust anda endisele Jugoslaavia Makedoonia vabariigile ELi kandidaatriigi staatus, Euroopa Ülemkogu 2008. aasta juunis avaldatud järeldusi, nõukogu 2008. aasta detsembri, 2012. aasta detsembri, 2014. aasta detsembri ja 2015. aasta detsembri järeldusi ning eesistujariigi 13. detsembri 2016. aasta järeldusi, mis pälvisid delegatsioonide valdava enamuse toetuse ja milles kinnitatakse selget ja kindlat pühendumust selle riigi ELiga ühinemise protsessile,
- võttes arvesse 15. juunil 2016 Skopjes riigi ja komisjoni vahel toimunud ELi stabiliseerimis- ja assotsiatsieerimiskomitee 13. istungit,
- võttes arvesse komisjoni 9. novembri 2016. aasta teatist „ELi laienemisstrateegia“ (COM(2015)0715) ning selle juurde kuuluvat komisjoni talituste töödokumenti „Endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi 2016. aasta aruanne“ (SWD(2016)0362),
- võttes arvesse Euroopa Kontrollikoja 2016. aasta juuni eriaruannet endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi kohta,
- võttes arvesse komisjoni 2015. aasta juunis avaldatud kiireloomulisi reformiprioriteete endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi jaoks,
- võttes arvesse süsteemseid õigusriigi probleeme käsitletud vanemekspertide rühma soovitusi seoses 2015. aasta kevadel avalikuks tulnud sidevahendite pealtkuulamisega,
- võttes arvesse 2. juunil ja 15. juulil 2015 Skopjes saavutatud nelja erakonna poliitilist kokkulepet ning 20. juulil ja 31. augustil 2016 saavutatud nelja erakonna kokkulepet selle poliitilise kokkuleppe rakendamise kohta,
- võttes arvesse 4. juulil 2016 Pariisis toimunud Lääne-Balkani riikide tippkohtumise

---

¹ ELT L 84, 20.3.2004, lk 13.

eesistuja lõppdeklaratsiooni ja kodanikuühiskonna organisatsioonide soovitusi 2016. aasta Pariisi tippkohtumiseks,

- võttes arvesse OSCE/ODIHRi esialgseid tähelepanekuid ja järeldusi 11. detsembri 2016. aasta ennetähtaegsete parlamendivalimiste kohta,
  - võttes arvesse ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioone 817 (1993) ja 845 (1993), samuti ÜRO Peaassamblee resolutsiooni 47/225 ning 1995. aasta 13. septembril saavutatud ajutist kokkulepet,
  - võttes arvesse Rahvusvahelise Kohtu otsust 13. septembri 1995. aasta ajutise kokkuleppe kohaldamise kohta,
  - võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone selle riigi kohta,
  - võttes arvesse kodukorra artiklit 52,
  - võttes arvesse väliskomisjoni raportit (A8-0055/2017),
- A. arvestades, et endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi ennetähtaegsed parlamendivalimised, mida oli kaks korda edasi lükatud, toimusid 11. detsembril 2016 korrapärasel ja rahulikus õhkkonnas kooskõlas rahvusvaheliste standardite ja OSCE/ODIHRi soovitustega; arvestades, et valimised kulgesid ilma suuremate vahejuhtumiteta, olid hästi korraldatud ja valimisaktiivsus oli kõrge;
- B. arvestades, et poliitiline lõhestatus, sügav vastastikune usaldamatus ja tõelise dialoogi puudumine erakondade vahel pidurdavad reforme ja ettevalmistusi ELiga ühinemiseks; arvestades, et mõnes olulisel valdkonnal võib jätkuvalt täheldada tagasikäiku; arvestades, et demokraatia ja õigusriik on pidevalt olnud löögi all, eelkõige erahuvid tungimise tõttu riigi struktuuridesse, mis mõjutab demokraatlike institutsioonide toimimist ja ühiskonna tähtsamaid valdkondi;
- C. arvestades, et reformiprotsessi kõige olulisemate teemade hulka kuuluvad kohtureform, avaliku halduse ja meedia reformimine, võitlus noorte tööpuuduse vastu ja Ohridi raamkokkuleppe kohaldamise läbivaatamine;
- D. arvestades, et riigi ELiga ühinemise ja Euro-Atlandi kursil hoidmiseks on vaja kõikide poliitiliste jõudude tugevat pühendumist; arvestades, et uus valitsus peab heaks kiitma ja täies ulatuses ellu viima jõulised reformid, mis peaksid andma tuntavaid tulemusi eelkõige õigusriigi, õigusemõistmise, korrupsioonivastase võitluse, põhiõiguste, siseasjade ja heanaaberlike suhete valdkonnas;
- E. arvestades, et komisjon, nõukogu ja parlament on ühisel arvamusel, et riigiga ühinemisläbirääkimiste alustamise soovitamise sõltub Pržino kokkuleppe rakendamise edenemisest ja olulistest edusammudest kiireloomuliste reformiprioriteetide järgimisel;
- F. arvestades, et nõukogu on edasised sammud peatanud, kuna riigil on lahendamata nimevaidlus Kreekaga; arvestades, et kahepoolseid probleeme ei tohiks kasutada ettekäändena ELiga peetavate läbirääkimiste kiire alustamise takistamiseks;
- G. arvestades, et kahepoolseid vaidlusi ei tohiks kasutada ELiga ühinemise protsessi ega

ühinemisläbirääkimiste avamise tõkestamiseks, vaid vaidlused tuleks lahendada konstruktiivses vaimus ning kooskõlas ELi ja ÜRO standarditega; arvestades, et heanaaberlike ja heade rahvustevaheliste suhete säilitamiseks tuleb teha kõik, mis võimalik;

- H. arvestades, et (potentsiaalseid) kandidaatriike hinnatakse nende saavutuste põhjal ning ühinemise ajakava määrab vajalike reformide kiirus ja kvaliteet; arvestades, et nõutavate tingimuste täitmise korral peaks ühinemisläbirääkimiste alustamine olema tagatud; arvestades, et riigi seaduste liidu õigustikuga kooskõlla viimise poolest on endist Jugoslaavia Makedoonia vabariiki aastaid peetud üheks kõige edukamaks riigiks;
- I. arvestades, et ELiga ühinemise protsess on oluline stiimul edasiste reformide tegemiseks, eelkõige seoses õigusriigi põhimõtte, kohtusüsteemi sõltumatuse ja korruptsioonivastase võitluse ja meediavabaduse tagamisega; arvestades, et piirkondlik koostöö ja heanaaberlikud suhted on liidu laienemisprotsessi, stabiliseerimis- ja assotsieerimisprotsessi ning riigi liiduga ühinemise protsessi olulised komponendid;
- J. arvestades, et 20. juulil ja 31. augustil 2016 jõudsid nelja tähtsama erakonna juhid kokkuleppele Pržino kokkuleppe elluviimise asjus, sealhulgas ennetähtaegsete parlamendivalimiste korraldamise suhtes 11. detsembril 2016 ja oma toetuse avaldamise suhtes eriprokuröri tööle; arvestades, et nad kinnitasid ka oma kohustust järgida kiireloomulisi reformiprioriteete;
- K. arvestades, et hiljutine poliitiline kriis on näidanud toimiva kontrolli- ja tasakaalustussüsteemi puudumist Makedoonia institutsioonides ning vajadust suurendada läbipaistvust ja avalikku vastutust;
- L. arvestades, et organiseeritud kuritegevuse ja korruptsiooni vastane võitlus on endiselt otsustava tähtsusega, et tõkestada kuritegevuse sissetung poliitilisse, õigus- ja majandussüsteemi;
- 1. märgib tunnustavalt, et 11. detsembril 2016 toimunud ennetähtaegsetel valimistel järgiti põhiõigusi, valimised olid hästi korraldatud, läbipaistvalt ja kaasavalt organiseeritud ning kulgesid suuremate vahejuhtumiteta; märgib, et OSCE/ODIHRi hinnangul olid valimised tõelist konkureerimist võimaldavad; peab õigeks, et erakonnad kiitsid valimistulemused riigi stabiilsuse huvides heaks ja rõhutab, et erakonnad peavad kandma hoolt selle eest, et riik ei langeks uuesti poliitilisse kriisi; kutsub kõiki erakondi üles hoiduma parlamendi edukat toimimist takistamast; nõuab, et kiiresti moodustataks stabiilne ja vastutusvõimeline uus valitsus ning et üleminek oleks läbipaistev ja toimuks põhiseaduslikke ja seaduslikke nõudeid ja menetlusi järgides, eesmärgiga kasutada saadud volitusi vajalike reformide jätkamiseks, et tagada riigi Euro-Atlandi integratsioon ja edendada ELiga ühinemise väljavaateid oma kodanike hüvanguks; peab erakondade ja rahvusrühmade omavahelist koostööd oluliseks teguriks kiireloomuliste riigisiseste ja ELiga seotud probleemide lahendamisel, samuti selleks, et säiliks soovitus avada läbirääkimised riigi ühinemiseks ELiga;
- 2. tunnustab valimisprotsessi, sealhulgas valimiste õigusraamistiku, valijate nimekirjade ja meediakajastuse paremaks muutmist; märgib tunnustavalt, et valdavas enamikus valimisjaoskondades vaatlesid valimisi kodanikuühiskonna esindajad; kutsub pädevaid ametiasutusi üles – ka 2017. aasta mais toimuvaid kohalikke valimisi silmas pidades –

tõsiselt tegelema valimistega seotud väidetavate rikkumiste ja puudustega, mille hulka kuuluvad valijate hirmutamise, häälte ostmine ja halduslike vahendite kuritarvitamine, poliitiline surve meediale, samuti ässitav retoorika ja ajakirjanike verbaalne ründamine; kutsub pädevaid ametiasutusi üles tegelema OSCE/ODIHRi ja Veneetsia komisjoni soovitustega ning seadma sisse tõhusa kontrolli erakondade ja valimiskampaaniate rahastamise üle; rõhutab, et vaja on suurendada valimisasutuste töö läbipaistvust ja jätkata nende töö depolitiseerimist, et suurendada üldsuse usaldust tulevaste valimiste vastu;

3. peab oluliseks rahvaloenduse läbiviimist (viimane rahvaloendus toimus 2002. aastal) tingimisel, et rahvaloenduse meetodi osas jõutakse üleriigiliselt üksmeelele, et saada Makedoonia rahvastiku koostisest värske ja tõene pilt, et paremini täita Makedoonia kodanike vajadusi ja osutada neile paremaid teenuseid, ning jätkata valijate nimekirjade täpsustamist ja edaspidi minimeerida rikkumised ja puudused;
4. ootab, et uus valitsus kiirendaks koostöös teiste erakondadega esmajärjekorras ELiga seotud reformide läbiviimist; kordab, et toetab ühinemisläbirääkimiste avamist eeldusel, et jätkuvalt tehakse edusamme Pržino kokkuleppe rakendamisel, eesmärgiga tagada selle täielik, tuntav ja püsiv täitmine, ning et tehakse sisulisi edusamme kiireloomuliste reformiprioriteetide järgimisel süsteemsetes reformides; palub nõukogul ühinemisläbirääkimiste küsimust käsitleda esimesel võimalusel; on jätkuvalt veendunud, et läbirääkimised võivad kaasa aidata hädavajalike reformide alustamisele, anda uut jõudu, elavdada ELiga ühinemise perspektiive ja avaldada positiivset mõju kahepoolsete vaidluste lahendamisele, et ELiga ühinemise protsess ei takerduks;
5. rõhutab ELiga ühinemise protsessis tehtavate edusammude strateegilist tähtsust ja nõuab veel kord, et kõik asjaosalised tõendaksid oma poliitilist tahet ja vastutust, järgides täiel määral kiireloomulisi reformiprioriteete ja Pržino kokkulepet; rõhutab, et Pržino kokkuleppe järgimine on oluline ka väljaspool valimisi, et tagada poliitiline stabiilsus ja jätkusuutlikkus tulevikus; palub, et komisjon hindaks esimesel võimalusel, ent hiljemalt 2017. aasta lõpuks riigi edusamme nende järgimisel ning annaks selle kohta aru Euroopa Parlamendile ja nõukogule; tuletades meelde, et pikalt hilinevad reformidega tuleb algust teha ja need ellu viia, toetab kõrgetasemelise ühinemisdialoogi jätkamist eesmärgiga toetada riiki reformipüüetes; avaldab kahetsust, et kõrgetasemelise ühinemisdialoogi raames ei ole toimunud ühtegi kohtumist ning varasemaid eesmärke ei ole kuigi edukalt täidetud; juhib tähelepanu sellele, et kui viivitused riigi Euro-Atlandi integratsiooniprotsessis jätkuvad, võib neil olla negatiivne poliitiline, julgeolekualane ja sotsiaal-majanduslik mõju; palub ka komisjonil ja Euroopa välisteenistusel muuta ELi rahastatavad projektid riigis nähtavamaks, et Euroopa Liitu sealsetele kodanikele lähemale tuua;
6. rõhutab märkimisväärseid edusamme, mida riik on teinud ELiga ühinemise protsessis, ning rõhutab ühinemisprotsessi edasilükkamise negatiivseid tagajärgi, sealhulgas ohtu ELi laienemispoliitika usaldusväarsusele ning ebastabiilsuse ohtu kogu piirkonnas;
7. juhib tähelepanu sellele, et praegu Euroopa Liidu ees seisvad probleemid (Brexit, ränne, radikaliseerumine jne) ei tohiks takistada laienemisprotsessi, pigem on need probleemid näidanud vajadust integreerida Lääne-Balkan ELi struktuuridega, et parandada ja tihendada partnerlust rahvusvaheliste kriiside ületamiseks;

8. peab tervitavaks riigi õigusaktide liidu õigustikuga ühtlustamise kõrget taset ning tunnustab, et esmatähtsaks peetakse olemasoleva õigusliku ja poliitilise raamistiku tulemuslikku rakendamist ja järgimist, nagu riikide puhul, kes on juba ühinemisläbirääkimisi alustanud;
9. avaldab riigile tunnustust stabiliseerimis- ja assotsieerimislepinguga võetud kohustuste jätkuva täitmise eest; kutsub nõukogu üles võtma vastu komisjoni 2009. aasta ettepaneku liikuda stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingu teise etappi, järgides asjakohaseid sätteid;
10. nõuab, et kõik erakonnad ilmutaksid poliitilist tahet ja vastutustunnet, et üle saada lõhestunud poliitilisest keskkonnast, polariseerumisest ja kompromissivalmiduse puudumisest ning taasalustada dialoogi; rõhutab veel kord parlamendi keskset rolli riigi demokraatlikus arengus ning poliitilise dialoogi ja esindatuse foorumina; nõuab, et tugevdataks parlamendi järelevalvefunktsioone ning piirataks sagedast ilma piisava konsulteerimise ja mõjuhinnanguta seadusemuudatuste tegemist ja lühimenetluste kasutamist nende vastuvõtmiseks; nõuab, et sidevahendite pealtkuulamise, julgeoleku ja vastuluure küsimustega tegelevatele asjaomastele parlamendikomisjonidele tagataks tõrgeteta toimimine ning takistusteta juurdepääs vajalikele andmetele ja tõenditele, et tagada usaldusväärne parlamentaarne kontroll asjaomaste teenistuste üle; tunnustab kodanikuühiskonna konstruktiivset rolli demokraatlike protsesside toetamisel ja täiustamisel;
11. märgib, et avaliku halduse reformimisel, sh personalijuhtimise uue õigusraamistiku rakendamisel on tehtud mõningaid edusamme; nõuab, et jätkataks komisjoni soovitude rakendamist; on endiselt mures avaliku halduse politiseerumise ning ametnikele avaldatava poliitilise surve pärast; nõuab, et uus valitsus näitaks tugevat poliitilist tahet edendada kõigil tasanditel professionaalsust, tulemuslikkust, neutraalsust ja sõltumatust ning võtaks selleks kasutusele uue, tulemuslikkusele põhineva töölevõtmis- ja hindamiskorra; rõhutab, et vaja on lõpule viia avaliku halduse reformimise strateegia aastateks 2017–2022, mis hõlmaks ka piisavate eelarveliste vahendite eraldamist selle elluviimiseks, ning tugevdada sellekohast haldussuutlikkust; nõuab, et tulevane valitsus looks läbipaistvad ja toimivad vastutusliinid asutuste sees ja vahel; peab soovitavaks, et kõik kogukonnad oleksid kõigil avaliku halduse tasanditel õiglaselt esindatud;
12. soovitab tulevasel valitsusel töötada välja tervikliku e-valitsemise strateegia ning samal ajal arendada e-teenuseid kodanike ja ettevõtjate jaoks, et vähendada riigi, kodanike ja ettevõtjate bürokraatiakoormust; rõhutab, et e-valitsemine ja e-teenused parandaksid riigi majandustulemusi ning suurendaksid avaliku halduse ja avalike teenuste läbipaistvust ja tõhusust; rõhutab, et kodanikel on õigus avalikule teabele, ja nõuab lisameetmete rakendamist tagamaks, et seda õigust kuidagi ei takistata; soovitab otsida uuenduslikke e-lahendusi, et tagada avalikule teabele lihtne juurdepääs ja vähendada sellega seotud bürokraatiat;
13. peab kahetsusväärseks püsivat tagasilangust kohtusüsteemi reformimisel, kuna vaja oleks soodustada kohtusüsteemi sõltumatut toimimist; peab taunitavaks korduvat poliitilist sekkumist kohtu töösse, sh sekkumist kohtunike ja prokuröride ametisse nimetamisel ja edutamisel, samuti vähest vastutust ja valikulise õigusemõistmise juhtumeid; kutsub pädevaid asutusi veel kord üles tõhusalt tegelema lahendamata

probleemidega, mis on nimetatud kiireloomulistes reformiprioriteetides, ja ilmutama poliitilist tahet kohtureformi edendamisel, sh suurendama nii seaduses kui ka tegelikkuses kohtunike ametisse nimetamise ja edutamise läbipaistvust ning lühendama kohtuprotsesside kestust; tunnistab, et läbipaistvuse suurendamiseks on teatavaid pingutusi tehtud; nõuab peale selle, et ametivõimud tagaksid kohtunõukogu ja prokuröride nõukogu professionaalsuse ning kogu kohtusüsteemi sõltumatu toimimise;

14. kordab taas, et oluline on põhjalikult ja sõltumatult ning takistusteta uurida väiteid pealtkuulamise seonduvate ilmsiks tulnud väärtegude ja sellekohase kontrolli puudulikkuse kohta; tuleb meelde, kui tähtsad on eriprokuröri ja parlamendi uurimiskomisjoni volitused ja töö – vastavalt õigusliku ja poliitilise vastutuse analüüsimiseks; märgib, et eriprokurör on esitanud esimesed kriminaalsüüdistused pealtkuulamise seonduvates õigusrikkumistes;
15. tunneb muret eriprokuröri büroo vastu suunatud poliitiliste rünnakute ning halduslike ja kohtulike takistuste pärast, samuti teiste institutsioonide vähese koostöövalmiduse pärast; meenutab kriminaalkohtutele, kes eriprokuröri büroo ametlikele taotlustele ei vasta, et neil on juriidiline kohustus eriprokuröri bürood abistada; peab demokraatliku protsessi seisukohast tähtsaks, et eriprokuröri büroo täidaks kõiki oma ülesandeid ja teeks põhjalikke uurimisi täiesti sõltumatult, takistamatult ja tööks vajalike vahenditega; nõuab, et eriprokuröri büroo saaks täieliku toetuse, tingimused ja aja, mis on vajalik sellele tähtsa töö lõpuleviimiseks; nõuab, et kohtutes lõpetataks takistuste tegemine eriprokurörile tõendite esitamisel, ja nõuab, et toetataks seadusemuudatusi, mis tagaksid eriprokurörile iseseisvad volitused tunnistajate kaitsmiseks tema pädevusse kuuluvates asjades; on kindlalt veendunud, et uurimiste tulemused kujutavad endast olulist sammu usalduse taastamisel riiklike institutsioonide vastu; rõhutab lisaks vajadust võtta vastu tunnistajakaitse seaduse muudatused;
16. peab endiselt murettekitavaks, et korrupsioon on jätkuvalt raske probleem ja et poliitiline sekkumine nõrgendab korrupsioonivastast võitlust; rõhutab, et korrupsiooniga võitlemiseks on vaja tugevat poliitilist tahet; rõhutab vajadust suurendada politsei, prokuratuuri ja riikliku korrupsioonivastase komisjoni sõltumatust; nõuab läbipaistvuse suurendamist ning riikliku korrupsioonivastase komisjoni liikmete valimisel ja nimetamisel tulemuslikkuse kriteeriumi arvessevõtmist; nõuab, et viivitamatult rakendataks meetmeid, millega tagada huvide konfliktide vältimine ja nende eest karistamine, samuti meetmeid kõrgema tasandi korrupsiooni ja sellevastase võitluse usaldusväärseks dokumenteerimiseks, mis hõlmaksid õigusraamistiku rakendamist rikkumistest teatajate kaitseks, järgides Euroopa standardeid, kiireloomulisi reformiprioriteete ja Veneetsia komisjoni soovitusi; kutsub sõltumatuid kodanikuühiskonna organisatsioone ja meediat veel kord üles paljastama korrupsiooni ning toetama sõltumatut ja erapooletut uurimist; kutsub ametivõime üles toetama ombudsmani tööd vajaliku personali ja eelarvevahenditega;
17. on mures meedia ning poliitilise tegevuse ja valitsuse tegevuse segunemise pärast, eelkõige seoses avaliku sektori kulutustega; mõistab teravalt hukka ebaseaduslikud majanduslikud, poliitilised ja perekondlikud suhted seoses avaliku sektori vahendite kasutamisega; kutsub valitsust üles korrupsioonivastase võitluse lisameetmena võtma vastu õigusraamistiku huvide konfliktide reguleerimiseks ja kõrgetel riiklikel ametikohtadel töötavate inimeste varade avalikustamiseks;

18. peab tervitavaks asjaolu, et nüüd on olemas õigusraamistik ja strateegiad võitluseks organiseeritud kuritegevuse vastu; väljendab rahulolu kuritegelike võrgustike ning inimkaubanduse ja narkokaubanduse marsruutide likvideerimise üle ja nõuab, et veelgi tõhustataks pingutusi organiseeritud kuritegevuse vastases võitluses; kutsub üles veelgi parandama õiguskaitseasutuste koostööd nii riigisiselt kui ka naaberriikidega ning suurendama kohtute volitusi ja vahendeid; peab väga tähtsaks, et jätkuvalt suurendataks õiguskaitseasutuste suutlikkust uurida finantskuritegusid ja konfiskeerida varasid;
19. tunnustab jätkuvaid jõupingutusi võitluses radikaliseerumise ja terroristlike välisvõitlejate vastu; peab tervitavaks, et vastu on võetud terrorismivastane strateegia aastateks 2013–2019, milles määratletakse ka mõisted vägivaldne ekstremism, radikaliseerumine, ennetamine ja reintegreerimine; nõuab, et strateegia rakendamiseks tihendataks julgeolekuasutuste, kodanikuühiskonna organisatsioonide, usujuhtide, kohalike kogukondade ning teiste hariduse, tervishoiu ja sotsiaalteenuste valdkonna riigiasutuste vahelist koostööd radikaliseerumise eri etappidega tegelemisel ning taasintegreerimise ja rehabiliteerimise vahendite väljatöötamisel; nõuab samuti, et julgeolekuteenistused pidevalt jälgiksid tagasipöörduvaid välisvõitlejaid, tegeleksid nende taasintegreerimisega ühiskonda ning vahetaksid järjekindlalt teavet ELi ja naaberriikide ametiasutustega;
20. peab murettekitavaks kodanikuühiskonna organisatsioonidelt saabuvaid signaale, mis viitavad nende tegevuskeskkonna halvenemisele, on jätkuvalt mures poliitikute ja meedia äärmuslike avalike rünnakute pärast kodanikuühiskonna organisatsioonide ja välisriikide esindajate vastu; tunnustab kodanikuühiskonna organisatsioonide tähtsat rolli demokraatlike protsesside, sealhulgas valimisprotsessi järelevalves, toetamises ja edendamises ning kontrolli- ja tasakaalustussüsteemi kindlustamisel; peab murettekitavaks, et valitsuse seotus kodanikuühiskonna kõigi tasandite organisatsioonidega on piiratud ja valitsuse koostöö nende organisatsioonidega on ebapiisav; rõhutab, kui tähtis on korrapärane ja konstruktiivne dialoog ja koostöö kodanikuühiskonnaga, ja nõuab, et pädevad asutused kaasaksid kodanikuühiskonna organisatsioone regulaarselt ja struktureeritult poliitikakujundamisse; kutsub ametiasutusi üles mitte diskrimineerima kodanikuühiskonna organisatsioone nende poliitiliste seisukohtade, usuliste vaadete või rahvusliku koosseisu tõttu ega mis tahes muul alusel; on seisukohal, et kogunemis- ja ühinemisvabadust ei tohiks ilma tõsise põhjenduseta keelata ühelegi rühmale;
21. kutsub ametiasutusi üles taasalustama katkenud tööd rahvaloenduse korraldamiseks, mis annaks elanikkonna kohta usaldusväärseid statistilisi andmeid, mida saaks kasutada valitsuse arenguprogrammide ja adekvaatse eelarve planeerimise alusena;
22. tuletab valitsusele ja erakondadele meelde nende vastutust kaasava ja salliva kultuuri kujundamisel nii seaduses kui ka praktikas; peab tervitavaks võrdõiguslikkuse ja diskrimineerimisvastase riikliku strateegia vastuvõtmist aastateks 2016–2020; on mures diskrimineerimisvastase kaitse komisjoni erapooletuse ja sõltumatuse pärast ning nõuab, et selle liikmete valimise protsess oleks läbipaistev; mõistab taas hukka vihakõne diskrimineeritud rühmade vastu; peab murettekitavaks sallimatuse püsimist lesbide, geide, biseksuaalide, trans- ja intersooliste (LGBTI) vastu; kordab oma nõudmist, et diskrimineerimisvastane seadus ühtlustataks seksuaalse sättumuse alusel toimuva diskrimineerimise osas liidu õigustikuga; rõhutab veel kord vajadust võidelda

eelarvamuste vastu romade suhtes ja nende diskrimineerimise vastu ning hõlbustada nende integreerumist, nende juurdepääsu haridussüsteemile ja tööturule; peab murettekitavaks asjaolu, et vanglate eelarve märkimisväärsest suurendamisest hoolimata valitsevad vanglates ebainimlikud tingimused ja ülerahvastatus; nõuab, et järgitaks ombudsmani soovitusi;

23. nõuab uusi meetmeid, et edendada soolist võrdõiguslikkust ja suurendada naiste osalemist poliitilises elus ja tööhõives, parandada nende sotsiaal-majanduslikku olukorda ning tugevdada naiste õigusi üldiselt; kutsub pädevaid ametiasutusi üles paremini rakendama võrdseid võimalusi käsitlevat seadust, tegelema naiste alaesindatuse probleemiga, mis puudutab otsuste tegemise seisukohast tähtsaid ametikohti kõigil tasanditel, ja tugevdama institutsiooniliste mehhanismide toimivust soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks; nõuab, et pädevad ametiasutused eraldaksid piisavalt eelarvelisi vahendeid seaduse rakendamiseks; peab murettekitavaks, et osa põhilisi tervishoiuteenuseid on naistele halvasti kättesaadavad ja imikute suremus on püsivalt suur;
24. nõuab, et valitsus võtaks meetmeid, et vaadata läbi koduvägivalla ennetamise ja selle eest kaitsmise seadus ning muud asjaomased seadused, et anda piisavat kaitset kõigile perevägivalla ja soolise vägivalla ohvritele ning parandada koduvägivalla ohvritele osutatavaid tugiteenuseid, sealhulgas tagada piisav hulk varjupaiku; nõuab peale selle, et valitsus tagaks koduvägivalla juhtumite põhjaliku uurimise ja süüdlaste vastutuselevõtmise ning et jätkuvalt suuredataks teadlikkust koduvägivalla probleemist;
25. kordab, et rahvustevaheliste suhete olukord riigis on jätkuvalt ebakindel; nõuab, et kõik erakonnad ja kodanikuühiskonna organisatsioonid edendaksid aktiivselt kaasavat ja sallivat paljurahvuselist, mitmekultuurilist ning eri usunditega ühiskonda ning tugevdaksid kooseksisteerimist ja dialoogi; on veendunud, et mitmesuguste etniliste, rahvus- ja usukogukondade sotsiaalse ühtekuuluvuse saavutamiseks on vaja rakendada erilisi meetmeid; tuletab valitsusele ja parteijuhtidele meelde nende lubadust rakendada Ohridi raamkokkulepet täies ulatuses kaasaval ja läbipaistval viisil, viia lõpule selle kokkuleppe pikaleveninud läbivaatamine, mis hõlmaks ka poliitilisi soovitusi, ning tagada piisavad eelarvelised vahendid selle täitmiseks; mõistab hukka irredentismi kõik vormid ja kõik katsed tekitada lõhe eri sotsiaalsete rühmade vahele; rõhutab, kui oluline on viivitamata alustada kauaoodatud rahvaloendust;
26. kordab, et ametiasutused ja kodanikuühiskond peaksid võtma asjakohaseid meetmeid, et saavutada ajalooline leppimine ning ületada lõhe etniliste ja rahvusrühmade (sh bulgaaria päritolu kodanike) vahel ja sees;
27. nõuab, et valitsus annaks üldsusele ja meediale selgelt teada, et rahvuse alusel diskrimineerimine (muu hulgas seoses õigussüsteemi, meedia, tööhõive ja ühiskondlike võimalustega) on riigis lubamatu; rõhutab, kui tähtsad on sellised meetmed eri etniliste rühmade integreerimise, stabiilsuse ning riigi Euroopaga integreerumise seisukohast;
28. soovib ametivõimudel Serbialt tagasi nõuda asjakohased Jugoslaavia salateenistuse arhiivid; on seisukohal, et totalitaristliku mineviku läbipaistev käsitlemine, sh salateenistuse arhiivide avamine, on samm suurema demokraatia, vastutuse ja institutsionaalse tugevuse suunas;

29. rõhutab, kui oluline on meediavabadus ja meedia sõltumatus, mis kuuluvad ELi põhiväärtuste ja demokraatia alustugede hulka; peab seoses sõna- ja meediavabadusega murettekitavaks vihakõne, hirmutamisuhtumeid ja enesetsensuuri ning süstemaatilise poliitilise mõjutamise ja surve kasutamist toimetuste hoiakute suhtes, uuriva, objektiivse ja täpse ainekäsitlemise puudumist ning valitsuse tegevuse tasakaalustamatut kajastamist; kordab oma nõuet, et peavoolumeedias, eelkõige avalik-õiguslikus ringhäälinguorganisatsioonis tuleb arvesse võtta mitmesuguseid vaatenurki;
30. palub, et valitsus tagaks ajakirjanike vastu suunatud hirmutamise- ja vägivaldajuhtumite ärahoidmise ja nõuetekohase uurimise ning nende eest vastutavate isikute vastutuselevõtmise; rõhutab, et on vaja tagada jätkusuutlik ning poliitiliselt ja rahaliselt sõltumatu avalik-õiguslik ringhääling, et kindlustada selle finants- ja toimetustlik sõltumatus ning õigus saada erapooletut informatsiooni; nõuab, et loodaks esinduskogud, mis hõlmavalt esindaksid meedia huve; nõuab, et võetaks kasutusele kutsealane käitumisjuhend, mida aktsepteeriks nii avalik-õiguslik kui ka erameedia; kutsub valitsusametnikke, kodanikuühiskonna organisatsioone ja ajakirjanike organisatsioone üles tegema koostööd meedia reformimiseks;
31. peab jätkuvalt murettekitavaks asjaolu, et poliitiline olukord kujutab endast tõsist ohtu Makedoonia majandusele; peab jätkuvalt murettekitavaks olukorda, kus lepingute täitmine on nõrk, mitteametliku majanduse osakaal suur ja juurdepääs rahalistele vahenditele raskendatud; rõhutab, et laialdane varimajandus on oluline ettevõtluse takistaja; rõhutab, et erasektori konkurentsivõime ja töökohtade loomise parandamiseks on vaja võtta meetmeid, ning palub pädevatel ametiasutustel pöörata tähelepanu ka kohtu tõhususele;
32. hindab positiivselt makromajandusliku stabiilsuse säilimist, töötuse määra vähendamist ning valitsuse jätkuvaid püüdeid soodustada majanduskasvu ja tööhõivet turupõhiste majanduspoliitiliste meetmetega, peab aga murettekitavaks valitsemissektori võla jätkusuutlikkuse probleemi ja asjaolu, et töötuse määr on jätkuvalt kõrge ning tööhõive, eelkõige noorte, naiste ja puudega inimeste hulgas, on väga madal; nõuab, et pädevad ametiasutused tegeleksid pikaajalise ja struktuurse tööpuuduse probleemiga, edendaksid majanduspoliitilist koostööd, viiksid hariduse paremini vastavusse tööturu vajadustega ja töötaksid välja sihipärase strateegia noorte ja naiste paremaks integreerimiseks tööturule; peab murettekitavaks hea haridusega noorte spetsialistide väljavoolu riigist ning nõuab tungivalt, et valitsus töötaks välja programmid, mis võimaldaksid kõrgelt haritud noortel spetsialistidel kodumaale tagasi pöörduda ning poliitilistes ja otsustusprotsessides osaleda; nõuab, et rakendataks meetmeid eelarvedistsipliini ja läbipaistvuse parandamiseks ning eelarve planeerimise suutlikkuse suurendamiseks; soovib rakendada tasakaalus eelarve põhimõtet; märgib, et usaldusväärne ja prognoositav regulatiivne ettevõtluskeskkond soodustab makromajanduslikku stabiilsust ja kasvu; nõuab, et neis küsimustes konsulteeritaks korralikult kõigi sidusrühmadega;
33. tunnustab transpordi-, energia- ja telekommunikatsioonivõrkude ajakohastamisel saavutatud edu ning eriti jõupingutusi Euroopa X koridori lõpuleviimiseks¹; pidades silmas raudteeühenduste tähtsust jätkusuutlikus transpordisüsteemis, väljendab rahulolu valitsuse kavatsuse üle ajakohastada või rajada raudteeühendused Skopjast naaberriikide pealinnadesse ning nõuab suuremaid edusamme, eelkõige Euroopa VIII

---

¹ X koridor on üks üleeuroopalisi transpordikoridore; kulgeb Salzburgist (Austria) Thessalonikisse (Kreeka).

transpordikoridori kuuluvate raudtee- ja maanteeühenduste lõpuleviimisel¹;

34. tunnustab head valmisoleku taset elektroonilise side ja infoühiskonna valdkonnas; nõuab edasiliikumist küberjulgeoleku alal ning toonitab vajadust töötada välja ja võtta vastu riiklik küberjulgeoleku strateegia, et tõsta kübervastupidavusvõimet;
35. peab murettekitavaks olulisi keskkonnavalaseid puudujääke, eelkõige tööstussüsteemide ning õhu- ja veesüsteemide osas; märgib, et praegune veevarustussüsteemi seisukord on valdavalt kehv ning sellest on tingitud suur veekadu ja vee kvaliteedi probleemid; rõhutab, et tuleb välja töötada jätkusuutlik jäätmepoliitika ja seda rakendada, ning nõuab kliimameetmete ulatusliku poliitilise strateegia väljatöötamist, mis oleks ooskõlas ELi 2030 kliimapolitiitika raamistikuga, samuti Pariisi kliimakokkuleppe ratifitseerimist ja rakendamist;
36. tunnustab riigi konstruktiivset rolli piirkondlikus koostöös, eeskätt Lääne-Balkani kuuiku algatuses ja ühenduvust käsitlevas tegevuskavas; märgib aga, et transpordi- ja energiataristu ühendid piirkondlike naabritega ning ühendus TEN-T võrguga on jätkuvalt piiratud; väljendab rahulolu edusammude üle energiavarustuskindluse alal, samuti elektriülekanne võrkudevaheliste ühenduste ja gaasivõrkude vaheliste ühenduste valdkonnas; märgib, et Lääne-Balkani riikidega on sõlmitud kokkuleppe piirkondliku elektrituru väljakujundamise kohta; rõhutab vajadust liikuda edasi elektrituru avamise suunas ning arendada konkurentsi gaasi- ja energiaturul, võttes sihiks energiaettevõtjate üksteisest eraldamise kooskõlas ELi kolmanda energiapaketi; nõuab, et oluliselt parandataks energiataristust, taastuvenergia tootmist ning kliimamuutuste vastu võitlemist; nõuab Pariisi kliimakokkuleppe ratifitseerimist;
37. nõuab, et ametiasutused tugevdaksid haldussuutlikkust ja rahastamisvõimet, et tagada läbipaistev, tõhus ja tulemuslik avalike hangete kord, hoida ära eeskirjade rikkumised ning nõuetekohaselt ja õigeaegselt rakendada ELi vahendeid, ning et nad samal ajal esitaksid perioodilised üksikasjalikud aruanded ELi vahendite kavandamise ja kasutamise kohta; märgib murega, et komisjon on veel kord kahandanud ühinemiseelse abi rahastamisvahendi (IPA) raames määratavat rahalist toetust ja seda ligi 27 miljoni euro võrra, tulenevalt riigi puuduvast poliitilisest tahtest oma rahanduse juhtimist reformida; kutsus komisjoni üles lisama oma aruannetesse teavet endisele Jugoslaavia Makedoonia vabariigile IPA raames antud toetuse ning rakendatud meetmete tulemuslikkuse, eeskätt peamiste prioriteetide ja nendega seotud projektide elluviimiseks eraldatud IPA toetuste kohta;
38. avaldab riigile tunnustust konstruktiivse tegevuse ja koostöö ning erakordsete ponnistuste eest rändekriisi probleemidega tegelemisel, millega riik on märkimisväärselt toetanud Euroopa Liidu julgeolekut ja stabiilsust; kutsus sellega seoses komisjoni üles võimaldama riigile kõiki vajalikke vahendeid kriisi leevendamiseks; soovib riigil rahvusvahelist humanitaarõigust järgides võtta lisameetmeid, et parandada oma varjupaigasüsteemi, tagada vajalik suutlikkus, et tõkestada ja tõrjuda inimkaubandust ja migrantide ebaseaduslikku vedu, rakendades kuritegevuse vastu võitlemiseks muu hulgas koostöölepinguid naaberriikidega, ning tagada hästitoimiv piirihaldus;

---

¹ VIII koridor on üks üleeuroopalisi transpordikoridore; kulgeb Durrësit (Albaania) Varnasse (Bulgaaria). Läbib ka Skopjet.

39. märgib, et riik asub nn Lääne-Balkani marsruudil ja et seni on teel Euroopasse riigist läbi rännanud umbes 600 000 põgenikku ja migranti, nende hulgas kaitsetumaid inimrühmi, nagu lapsed ja eakad; nõuab, et riigi ametiasutused tagaksid, et riigis varjupaika taotlemaid või läbi selle territooriumi reisivaid migrante ja pagulasi koheldakse vastavalt rahvusvahelisele ja ELi õigusele, sealhulgas 1951. aasta pagulasseisundi konventsiooni ja ELi põhiõiguste hartat järgides;
40. palub komisjonil jätkata kõigi Lääne-Balkani riikidega koostööd rändeküsimustes, et tagada Euroopa ja rahvusvaheliste normide ja standardite järgimine;
41. rõhutab piirkondliku koostöö tähtsust ELiga ühinemise protsessi soodustava vahendina ning tunnustab riigi konstruktiivseid pingutusi kahepoolsete suhete edendamisel kõigi piirkonna riikidega ja aktiivset panust sellesse;
42. on veendunud, et piirkondlik koostöö on ELiga ühinemise protsessi oluline osa, mis toob piirkonda stabiilsust ja jõukust ning peaks olema valitsuse üks prioriteete; tunnustab riigi jätkuvalt konstruktiivset osa ja aktiivset panust kahepoolse, piirkondliku ja rahvusvahelise koostöö edendamises ning osalemist tsiviil- ja sõjaliste kriiside ohjamise operatsioonidel; tunnustab riigi välispoliitika suurenenud ühitumist ELi välispoliitikaga (73 %); kutsub Makedoonia ametivõime üles viima oma poliitika vastavusse ka piiravate meetmetega, mida EL kohaldab Venemaa suhtes pärast Krimmi ebaseaduslikku annekteerimist; kinnitab veel kord, kui oluline on Bulgaariaga sõpruse ja heanaaberlike suhete lepingut käsitlevate läbirääkimiste lõpuleviimine; kutsub ametivõime üles respektima end bulgaarlasteks pidavate riigi kodanike poliitilisi, sotsiaalseid ja kultuurilisi õigusi;
43. soovib moodustada naaberriikidega ühiseid ajaloo ja hariduse ekspertkomisjone, et edendada objektiivset, faktidel põhinevat ajaloo tõlgendamist, tugevdada akadeemilist koostööd ja aidata noortes kujundada positiivset suhtumist naabritesse;
44. väljendab rahulolu selle üle, et endise Jugoslaavia Makedoonia vabariigi ja Kreeka vaheline usaldust suurendavate meetmete algatus on andnud konkreetseid tulemusi ning võib aidata parandada vastastikust mõistmist ja tugevdada kahepoolseid suhteid, valmistades ette pinna riigi nime probleemi lahendamiseks mõlemale poolele vastuvõetavalt, ning tunnustab meetmete rakendamisel täheldatavaid positiivseid suundumusi; rõhutab, et oluline on hoiduda igasugustest žestidest, vaieldavatest sammudest ja avaldustest, mis võiksid heanaaberlikke suhteid negatiivselt mõjutada; nõuab, et komisjoni asepresident ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja töötaks välja uued algatused, et ületada veel püsivad erimeelsused, ning püüaks koostöös kõnealuse kahe riigi ja ÜRO eriesindajaga leida mõlemat poolt rahuldava lahenduse nime küsimuses ja annaks sellest aru parlamendile;
45. väljendab rahulolu Berliini protsessi raames tehtud algatuste üle, mis annavad tunnistust tugevast poliitilisest toetusest Lääne-Balkani riikide Euroopa Liiduga integreerumise perspektiivile; juhib tähelepanu selle protsessi tähtsusele riikide majandusliku arengu jaoks, kuna selle raames tehakse investeeringuid põhivõrkudesse ja kahepoolsetesse projektidesse infrastruktuuri, majanduse ja vastastikuste ühenduste vallas; kordab, et oluline on osaleda piirkondlikes noortealastes algatustes, näiteks Lääne-Balkani noorte piirkondliku koostööbüroo algatuses; kiidab heaks Lääne-Balkani fondi loomise ning nõuab, et komisjon võtaks arvesse esitatud algatusi ja projekte;

46. avaldab riigile tunnustust Kesk-Euroopa algatuse eesistujariigina tehtud töö eest, kus 2015. aastal keskenduti majanduskoostööle ja ärivõimalustele, infrastruktuurile ja üldisele majanduslikule arengule, sealhulgas maapiirkondade arengule ja turismile ning makropiirkondade sidumisele;
47. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, komisjonile, liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele ning asjaomase riigi valitsusele ja parlamendile.

**VASTUTAVAS KOMISJONIS TOIMUNUD
LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS**

Vastuvõtmise kuupäev	28.2.2017
Lõpphääletuse tulemus	+: 54 -: 9 0: 0
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Lars Adaktusson, Nikos Androulakis, Francisco Assis, Amjad Bashir, Mario Borghezio, Victor Boștinaru, Elmar Brok, James Carver, Fabio Massimo Castaldo, Lorenzo Cesa, Javier Couso Permuy, Andi Cristea, Georgios Epitideios, Knut Fleckenstein, Anna Elżbieta Fotyga, Eugen Freund, Michael Gahler, Iveta Grigule, Sandra Kalniete, Manolis Kefalogiannis, Tunne Kelam, Andrey Kovatchev, Eduard Kukan, Ryszard Antoni Legutko, Arne Lietz, Barbara Lochbihler, Sabine Lösing, Ulrike Lunacek, Andrejs Mamikins, Ramona Nicole Mănescu, Alex Mayer, David McAllister, Francisco José Millán Mon, Pier Antonio Panzeri, Demetris Papadakis, Ioan Mircea Pașcu, Alojz Peterle, Tonino Picula, Kati Piri, Cristian Dan Preda, Jozo Radoš, Sofia Sakorafa, Alyn Smith, Jordi Solé, Jaromír Štětina, Dubravka Šuica, Charles Tannock, László Tőkés, Ivo Vajgl, Johannes Cornelis van Baalen, Hilde Vautmans, Anders Primdahl Vistisen
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Angel Dzhambazki, Takis Hadjigeorgiou, Urmas Paet, Miroslav Poche, José Ignacio Salafranca Sánchez-Neyra, Igor Šoltes, Renate Sommer, Eleni Theocharous, Bodil Valero, Željana Zovko
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed (art 200 lg 2)	Olle Ludvigsson

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS VASTUTAVAS KOMISJONIS

54	+
ALDE	Iveta Grigule, Urmas Paet, Jozo Radoš, Ivo Vajgl, Hilde Vautmans, Johannes Cornelis van Baalen
ECR	Amjad Bashir, Angel Dzhambazki, Anna Elzbieta Fotyga, Ryszard Antoni Legutko, Charles Tannock, Eleni Theoharous, Anders Primdahl Vistisen
EFDD	James Carver, Fabio Massimo Castaldo
PPE	Lars Adaktusson, Elmar Brok, Lorenzo Cesa, Michael Gahler, Sandra Kalniete, Tunne Kelam, Andrey Kovatchev, Eduard Kukan, David McAllister, Francisco José Millán Mon, Ramona Nicole Mănescu, Alojz Peterle, Cristian Dan Preda, José Ignacio Salafranca Sánchez-Neyra, Renate Sommer, László Tőkés, Željana Zovko, Jaromír Štětina, Dubravka Šuica
S&D	Francisco Assis, Victor Boștinaru, Andi Cristea, Knut Fleckenstein, Eugen Freund, Arne Lietz, Olle Ludvigsson, Andrejs Mamikins, Alex Mayer, Pier Antonio Panzeri, Ioan Mircea Pașcu, Tonino Picula, Kati Piri, Miroslav Poche
Verts/ALE	Barbara Lochbihler, Ulrike Lunacek, Alyn Smith, Jordi Solé, Bodil Valero, Igor Šoltes

9	-
ENF	Mario Borghezio
GUE/NGL	Javier Couso Permuy, Takis Hadjigeorgiou, Sabine Lösing, Sofia Sakorafa
NI	Georgios Epitideios
PPE	Manolis Kefalogiannis
S&D	Nikos Androulakis, Demetris Papadakis

0	0

Kasutatud tähised:

+ : poolt

- : vastu

0 : erapooletu